

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

Анастасія Мазур

Львівський національний університет імені Івана Франка, 79008

м. Львів, проспект Свободи, 18

e-mail: anastasiia.mazur@lnu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-3506-4779

Анотація. Фінансування стартапів на різних етапах життєвого циклу виступає одним із головних напрямів створення ефективної стартап-екосистеми в сучасних умовах. Статтю присвячено вивченню інструментів венчурних та ангельських інвестицій, краудфандингу та державним фондам підтримки стартап-підприємництва. Досліджено рейтинги України за Глобальним індексом стартап екосистем, кількість створених стартапів та динаміку областей за пріоритетними напрямками створення стартапів. Виділено етапи життєвого циклу стартапів та джерела фінансування. Проведено аналіз венчурного фінансування. Виявлено, що найбільша частка інвестування припадає на стадію зростання, що зменшує можливість виходу на ринок стартапів на початкових етапах. Позитивною є загальна динаміка збільшення венчурного фінансування. Інвестиційна активність бізнес-ангелів має значне скорочення. Систематизовано кількість українських проєктів на краудфандинговій платформі Kickstarter та їх фінансування. Для розвитку системи фінансування стартапів в Україні рекомендовано покращення екосистеми через збільшення кількості акселераторів та інкубаторів, розширення краудфандингових платформ в технологічних рішеннях.

Ключові слова: фінансування стартапів, екосистема, венчурні інвестиції, бізнес-ангели, краудфандинг.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз фінансування стартапів в Україні венчурними фондами, бізнес-ангелами, краудфандинговими платформами та розробка рекомендацій щодо покращення їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах збільшення кількості стартапів на світовому ринку, можливості для їх фінансування виокремились в актуальний напрямок досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Питання джерел фінансування стартапів розглядали Гейдор А. П., Бізбіз Т.М, Калач Г. М., Кузнецова Ю. В. та інші. Зростання позицій України в глобальних рейтингових системах за показниками залучення фінансових ресурсів у стартапи спостерігається в українських та спільних міжнародних опитуваннях.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах поступового розвитку (від доіндустріального до постіндустріального суспільства) зміни в технічному та

технологічному укладах відбувалися повільно. Економічний розвиток досяг рівня запитів від зовнішнього середовища, бізнесу та інших суб'єктів ринку, окремим елементом почали виступати стартапи. Вони, в свою чергу, досліджували потреби споживачів та розробляли інноваційні проекти щодо запуску нових продуктів чи послуг, або вдосконалення вже існуючих.

В останнє десятиліття стартапи визначені як невід'ємна частина інноваційної модернізації багатьох високорозвинених країн та є найбільш поширеним способом комерціалізації бізнес-ідей та трансформації бізнес-середовища. Успішність реалізації стартапів значною мірою залежить від можливостей їх фінансування. У більшості випадків стартапи мають обмеження у ресурсах, і відповідно, потребують фінансової підтримки із зовнішніх джерел. Вибір фінансування залежить від специфіки ідеї, інвесторів, ресурсів та можливостей [5, с.424-425].

Згідно рейтингу стартап-екосистем світу StartupBlink Україна у 2021 році увійшла в топ-50 країн із найкращими умовами. Однак, спостерігається зниження позицій за містами, що входять в топ-1000. Перевагами вітчизняної екосистеми є: висока професійність розробників, створення масштабованих та глобальних технологій (поява перших єдинорогів – Grammarly). Недоліками ж є відсутність державного сектору в напрямку підтримки місцевої стартап-екосистеми, складність податкової системи та бюрократія, що знижує можливість залучення іноземних інвестицій [14] (табл.1.).

Таблиця 1

Рейтингові позиції України та міст за Глобальним індексом стартап екосистеми у 2019-2021 рр.

Рік	Україна	Київ	Одеса	Львів	Харків	Дніпро	Тернопіль
2019	31	34	235	299	435	596	-
2020	29	32	356	354	441	803	724
2021	34	48	394	255	513	883	787

Складено автором на основі [14]

В розрізі екосистем за містами, що входять в топ-1000 відзначено певні особливості [15]. По-перше, екосистема Києва є найбільш розширеною - створені 12 акселераторів, 16 коворкінгів, 20 організацій (серед яких – регіональні фонди, фонди бізнес-ангелів, венчурні фонди, інвестиційні компанії, громадські організації, IT-асоціації, інноваційний парк), присутні 2 регіональні лідери (Кирило Мазур, засновник інноваційного агентства Center42 та Олександр Сорока, генеральний директор Startup Network). Створення коворкінгів також характерне для Одеси, Львова, Харкова та Тернополя. Екосистема українських міст є ідеальним місцем для створення стартапів у сферах маркетингу та продажу, програмного забезпечення та даних, електронної комерції та роздрібною торгівлі, фінтех, навчання.

За даними сервісу Startupranking кількість створених стартапів в Україні має тенденцію до збільшення, що вказує на необхідність розширення мережі фінансових організацій, які сприятимуть залученню коштів на різних етапах фінансування стартапів (табл. 2.).

Важливою складовою для збільшення кількості стартапів є їх фінансування на всіх етапах життєвого циклу за допомогою внутрішніх та зовнішніх джерел. У практиці фінансування стартапів розрізняють такі способи:

Таблиця 2

Кількість стартапів в Україні та за областями у 2020-2022 рр.

Рік	Україна	Київська область	Київ	Одеська область	Львівська область	Харківська область	Дніпропетровська область	Тернопільська область
2020	270	154	26	3	7	4	3	2
2021	328	144	51	5	8	4	5	2
2022	345	122	56	6	8	4	5	2

Складено автором на основі [12]

Важливою складовою для збільшення кількості стартапів є їх фінансування на всіх етапах життєвого циклу за допомогою внутрішніх та зовнішніх джерел. У практиці фінансування стартапів розрізняють такі способи:

- бутстрепінг – процес запуску стартапу без залучення зовнішніх коштів (інвестицій), до якого належать власні заощадження та залучення коштів від сім'ї, друзів та диваків (модель «трьох F»);

- зовнішнє фінансування – залучення коштів із зовнішніх джерел, до яких належать приватний та державний сектор.

У таблиці 3 деталізована фінансування стартапів за стадіями їх життєвого циклу.

Таблиця 3

Стадії стартапів та джерела фінансування [1, 2]

Стадія	Значення	Джерела фінансування
Pre-seed (зародження)	Наявність ідеї та команди	Власні заощадження, модель «трьох F», бізнес-партнерство (персональні контакти, спільноти, тематичні заходи, хакатони), бізнес-ангели, інкубатори, заклади вищої освіти, гранти
Seed (рання стадія)	Створена робоча модель та план розвитку	Венчурні фонди, банківське кредитування, корпоративні акселератори та бізнес-акселератори, державні програми, краудфандинг, менторинг, бізнес-ангели, технопарки.
Grow (зростання)	Діюча компанія, має помітне місце на ринку	Стратегічні інвестори, корпорації, кваліфіковані інвестори, венчурні фонди
Expansion (розширення)	Завершений продукт чи послуга, приносять прибуток	Фонди прямого інвестування, додаткові джерела фінансування: лізинг, факторинг, кредитування закупівель. Розподіл часток між інвесторами.
Exit (вихід)	Стійка робота на ринку, постійний прибуток	Випуск акцій, розподіл доходів між інвесторами (дивіденди або продаж часток)

За результатами проведеного опитування стартапів у 2016 році ДУ «Інститутом економіки та прогнозування» НАН України: 1) власні кошти, кошти від друзів чи сім'ї мали 70% компаній як стартовий капітал; 2) фінансування від бізнес-ангелів та венчурних інвесторів мала незначна частина опитаних; 3) найменшу кількість становили гранти чи субсидії. Очікуваними заходами для розвитку стартапів відзначено державну підтримку у вигляді замовлень та грантів [8].

Згідно опитування «UNO: Ukraine's Rapidly Evolving Startup Ecosystem of Ukraine» засновники українських стартапів визначили покращення кон'юнктури

ринку в аспекті мобілізації фінансових ресурсів, та відзначили наступні причини, чому засновники залишають в Україні: дешеві та кваліфіковані кадри (36 %), можливості зростання в Україні та українська екосистема стартапів (33 %), основний фокус на українському ринку (23 %) [17].

Важливим аспектом для розвитку фінансування стартапів виступає створення державних програм. В Україні цей напрямок активно почав діяти з 2019 року, коли було створено Український фонд стартапів.

Український фонд стартапів, започаткований у 2019 році, є державним фондом, який надає гранти українським стартапам без участі в капіталі. Фонд провів 20 Pitch Days і 85 українських стартапів отримали інвестиції, гранти коливаються від 25 000 доларів США (передпосівний етап) до 50 000 доларів США (початковий етап), загалом було інвестовано 3,15 млн доларів протягом 2020 та початку 2021 року [9]. Для подальших досліджень щодо планування залучення фінансових коштів у стартапи є актуальним додати державний сектор.

На думку закордонних дослідників, венчурний капітал пов'язаний з інноваційними та швидкозростаючими компаніями в економіці. Стартапи, які комерціалізують трансформаційні технології отримують підтримку венчурного капіталу. Капітал, що залучений венчурними капіталістами, інвестується в молоді інноваційні стартапи в період перших декількох років існування фондів. Потім венчурні капіталісти беруть участь в управлінні стартапами та підтримують їх, допомагаючи зростати та розвиватися організаційно до стадії виходу – спонсорство первинного публічного розміщення акцій («IPO»), або продаж підприємства через угоду злиття або поглинання. За останні десять років спостерігається стійке зростання капіталу, розміщеного венчурними капіталістами, яке зросло з менш ніж 40 мільярдів доларів США у світі у 2009 році до понад 250 мільярдів доларів США у 2019 році [18, с.111].

Інвестиційна діяльність в Україні регулюється рядом законів: «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про інститути спільного інвестування», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Венчурні фонди в рамках українського нормативно-правового поля виступають як інститути спільного інвестування та можуть використовувати податкові пільги. Серед недоліків регулювання виступає те, що податкові пільги можуть використовувати лише фонди, які зареєстровані відповідно до українського законодавства, відповідно, міжнародні фонди не мають пільг [19, с.21], що в результаті знижує привабливість України як потенційної країни для інвестування.

Загальна сума венчурного фінансування в українські стартапи кожного року зростає. Найбільша кількість інвестицій залучається на стадії зростання, також прослідковується збільшення на раунді А (див. рис. 1). У 2020 році загальне фінансування склало 533,5 млн. дол. США, при цьому вже за 8 місяців 2021 року технологічні компанії залучили 381,9 млн. дол. США. Основними факторами для прийняття рішень щодо інвестицій виступають досвід та кваліфікація команди, ринковий потенціал бізнес-ідеї [16].

Відповідно до Огляду українського ринку венчурних та приватних інвестицій (2017-2019 рр.) [7] та досліджень фін-тех компаній (2020) [6] серед прогнозування найпоширеніших методів фінансування стартапів за аналізований період залишаються венчурний капітал та ангельські інвестиції (рис. 2.). В результаті дослідження венчурних, ангельських інвестицій та крауфдантингу, прогнозовані залучення даних методів відповідають реальному стану протягом 2019-2021 років.

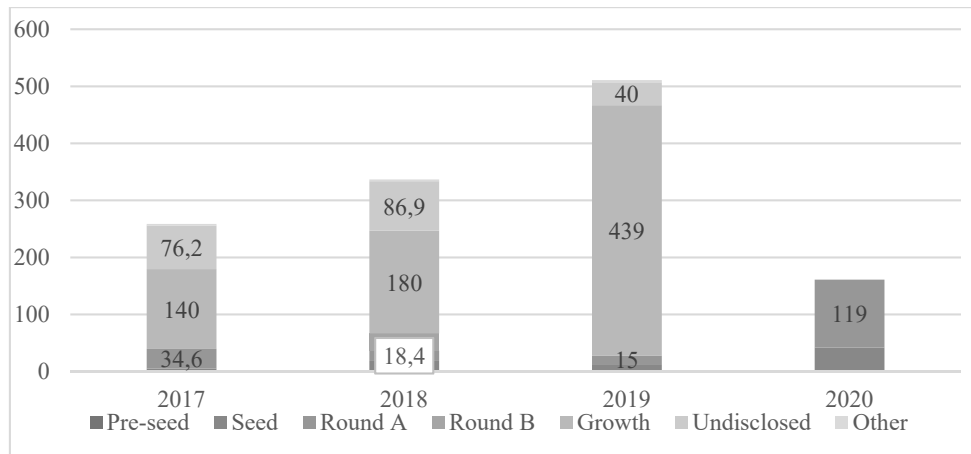

Рис. 1. Залучення венчурного капіталу, млн. дол. США

**складено автором на основі [6,7]*

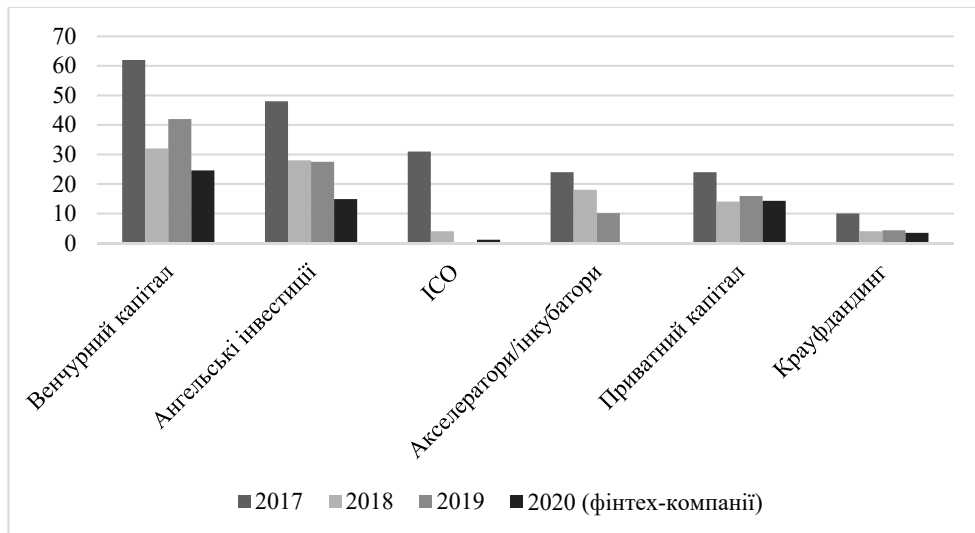

Рис. 2. Планування залучення фінансування стартаперами у 2017-2020 рр. (у %)

**складено автором на основі [6,7]*

Важливою передумовою покращення діяльності венчурних фондів в Україні є затвердження проекту Закону України «Про венчурну діяльність в інноваційній сфері» (від 2007 р.), додатково розробити норми спільного інвестування венчурних фондів та державних фондів, із визначенням обов'язків кожної із сторін, а також виділити особливості діяльності міжнародних фондів в інвестуванні у внутрішні стартапи із врахуванням досвіду розвинених країн.

На стадіях pre-seed та seed для стартапів є важливим залучення фінансових ресурсів у дослідження, розробки, тестування та випробування перших зразків, що виступає значним ризиком для інвесторів. Для розширення доступу до інвесторів на початкових етапах життєвого циклу необхідним є збільшення ролі акселераторів та інкубаторів, які здійснюють підготовку стартапів до інвесторів та презентації власних ідей.

Як приклад успішного інвестування через інкубатори та бізнес-ангелів виступає український єдиноріг “Gitlab”, який у 2014 році через Y Combinator (американський бізнес-інкубатор) та FundersClub залучив 120 тис. дол. США, при успішному масштабуванні у 2018 році досягнув оцінки в 1 мільярд доларів США, і у 2021 році виріс до 1300 працівників, порівняно із 97 працівника у 2017 році [16].

Бізнес-ангели є особами з великим капіталом, які інвестують власні кошти, а також свій час і досвід у компанії, які не котуються, в яких вони не мають родинних зв'язків, сподіваючись отримати фінансову вигоду. Бізнес-ангели здійснюють фінансування стартапів на ранніх стадіях (pre-seed, seed), коли у засновників немає можливості залучати, для прикладу, банківські кредити та інвестування від венчурних фондів. При даному типі інвестування, рішення приймаються оперативніше, що робить процес фінансування більш динамічним та гнучкішим. Переважно бізнес-ангели обирають проекти, що знаходяться в їхньому географічному розташуванні [11, с.163]. Серед недоліків фінансування стартапів за допомогою ангельських інвестицій можна зазначити пряме втручання в управління проектом, яке може не збігатися з баченням засновників, а також загроза припинення фінансування на будь-якому етапі розвитку [4, с.124].

За даними Європейської мережі бізнес-ангелів [13], протягом 2019 року кількість інвестицій у стартапи від українських бізнес-ангелів мала тенденцію до збільшення, проте в 2020 році інвестиції скоротилися (рис.3.).

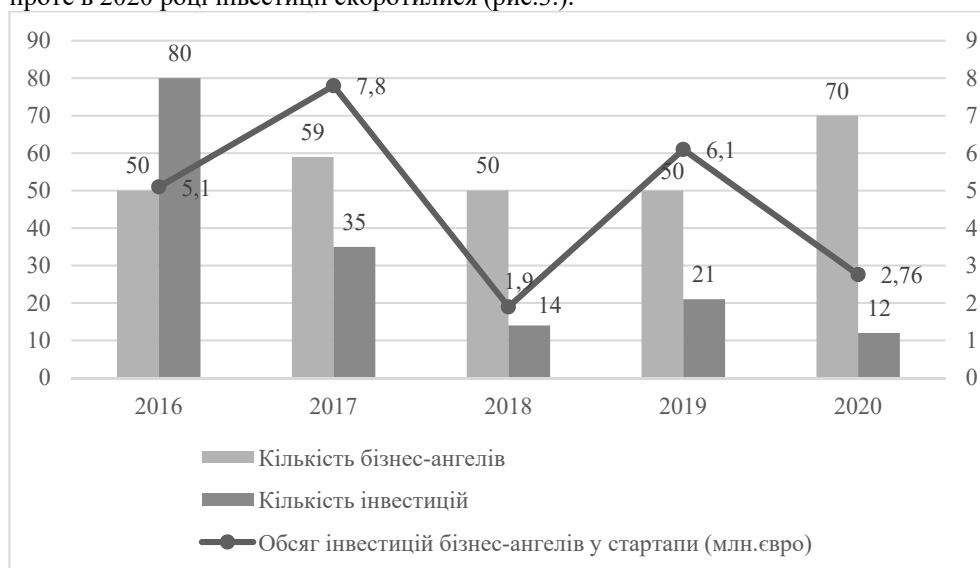

Рис. 3. Ангельські інвестиції в Україні у 2016-2020 рр.

*узагальнено автором на основі [13]

Досвід європейських країн показує, що організація мереж бізнес-ангелів може стати одним із вирішення проблеми залучення інвестицій, яка зараз є актуальною для України. Молоді компанії матимуть можливість подавати свої проекти кільком інвесторам за допомогою мереж бізнес-ангелів, які, у свою чергу, зможуть розглянути запропоновані проекти, зберігаючи анонімність до моменту переговорів з конкретним розробником [11, с.167].

При недостатньому фінансуванні стартапів на ранній стадії альтернативними інструментами виступають краудфандингові платформи. Таким чином, стартап матиме змогу отримати початкове інвестування та проведення тестування на потенційних споживачах.

При фінансуванні на краудфандингових платформах стартапи створюють промо-відео, в якому висвітлюється ідея проекту, цілі, сума інвестицій, наявні обмеження в часі. Такі платформи допомагають отримати відповіді на питання - чи дійсно майбутній продукт потрібний користувачам, а відповідно - чи є у нього ринок і майбутнє. В Україні першою платформою для обміну ідеями стала платформа соціальних інновацій Big Idea, яка у 2012 році запустила краудфандингову платформу "Спільнокошт" (табл. 3) [5, с. 427].

Таблиця 3

Краудфандингові платформи України

Платформа	Напрямки фінансування	Утримання від фінансування	Кількість профінансованих проєктів	Сума фінансування
dobro.ua (фандрайзингова платформа онлайн-благодійності)	Освіта і наука Підтримка громад Культура та спорт Екологія та тварини Здоров'я Соціальна допомога	100% зібраних коштів передаються на реалізацію благодійних програм, за вирахуванням комісій платіжних систем	783	86,75 млн. грн. (2020 рік)
Велика ідея (програма фінансування діяльності неприбуткових організацій)	Економіка, література, музика, діти, здоров'я, відео, екологія, інтернет, соціальний бізнес, технології, місто, дизайн, кіно, театр, мистецтво, професійна подорож, медіа, освіта, права людини, транспорт.	Утримання 10% адміністративних витрат, що включають комісії платіжних систем, витрати на розвиток веб-ресурсу і популяризацію платформи	62	4,97 млн. грн. (2019 рік)
GoF (краудфандингова платформа освітніх проєктів)	проєкти від учасників програми "Школа 3.0" чи інших навчальних програм та проєктів Центру Інноваційної освіти "Про.Світ" та освітні проєкти загальнонаціонального значення, що співпадають з цінностями та цілями команди.		139	3, 4 млн. грн. (за період 2016-2020 рр.)

При тому, що українські краудфандингові платформи не демонструють значного залучення коштів, аналіз фінансування проєктів за платформою Kickstarter показує, що протягом 2010-2022 років залучення коштів в українські проєкти має значно більші обсяги. Зокрема, найбільш фінансованими виступають наступні напрямки: дизайн (115 успішних проєктів, фінансування більше 5 млн. дол. США), технології (17 успішних проєктів, більше 350 тис. дол. США), ігри (18 успішних проєктів, фінансування більше 300 тис. дол. США) (табл.4.).

Таблиця 4

Профіль України на краудфандинговій платформі Kickstarter за 2010-2022 рр.

Напрямки	Кількість проєктів				Фінансування		
	Всього	Успішні проєкти	Невдале фінансування	Фінансування скасоване засновником	в дол. США	фунтів стерлінгів	євро
Мистецтво	23	7	14	1	14 102	7971	-
Комікси	2	-	2	-	-	-	-
Ремесла	9	2	5	2	23 848	-	-
Танці	3	1	1	1	2 372	-	-
Дизайн	206	115	53	38	5 858 365	-	57528
Мода	41	13	20	8	91 177	-	-
Фільми і відео	51	11	35	5	38 788	3001	139807
Харчування	10	2	7	1	5 588	-	-
Ігри	65	18	28	18	313 562	5519	5301
Журналістика	11	1	9	1	13 000	-	-
Музика та театр	25	5	14	6	24 469	-	-
Фотографія	18	5	9	4	52 058	-	-
Видавнича справа	17	1	13	3	3168	-	-
Технологія	48	17	24	7	384572	-	26150
Загалом	529	198	234	95	6 825 069	16491	228 786

*складено автором на основі[10]

В Україні перспективним напрямком виступає створення окремої краудфандингової платформи, що буде організовувати саме збори коштів для стартапів із технологічними рішеннями на ранніх стадіях фінансування. Можливість виходу на ринок та масштабування на ньому для стартапів, в першу чергу, залежить від доступу до фінансових ресурсів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, екосистема стартапів являє собою сукупність елементів, що прямо або опосередковано впливають на середовище та створюють умови функціонування на кожному етапі життєвого циклу стартапів. До них належать держава, фінансові інститути, підприємницька культура, глобальні ринки, інфраструктура та таланти. Кожен з названих елементів зосереджує свою увагу на окремому етапі, відповідно екосистема є динамічним явищем і змінюється залежно від ринкових внутрішніх та зовнішніх тенденцій, реакції на зміни, що відбулись в минулому і в теперішньому впливають на ефективність виходу стартапу на ринок. Фінансова екосистема стартапів в Україні перебуває на

етапі розвитку та становлення. Серед методів фінансування залежно від етапу життєвого циклу розглянуто венчурні, ангельські інвестиції та краудфандингові платформи. Основними методами фінансування виступає венчурне фінансування, що вимагає більш детального дослідження особливостей діяльності венчурних фондів у розвинених екосистемах світу та впровадження практики в Україні. Для зростання кількості залучених інвестицій бізнес-ангелами необхідним є розроблення окремої платформи щодо створення комунікаційного процесу між стартапами та бізнес-ангелами. Краудфандингові платформи в Україні більш націлені на соціальні проекти та благодійність, актуальним стає включення технологічних рішень до їхнього переліку.

1. Бланк С. Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію. Київ: Наш формат. 2019. 512 с.
2. Гейдор А. П., Бізбіз Т.М. Джерела фінансування стартапів в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 73–78
3. Гук О.В., Мохонько Г.А. Інвестиційне забезпечення стартап-проектів в Україні. *I Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи»*. 2020. С.110-111
4. Думанська І. Ю. Стартап як платформа для фінансування інноваційного процесу в АПК. *Приазовський економічний вісник : електрон. наук. журн.* 2018. № 2 (07). С. 122-128.
5. Калач Г. М. Фінансування стартапів у світі та Україні. Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку: монографія: Ірпінь. 2019. С. 423–432.
6. Каталог фінтех-компаній України 2020. URL: <https://fintechua.org/market-map>
7. Огляд українського ринку венчурних та приватних інвестицій 2017, 2018, 2019 роки. URL: <https://uvca.eu/ua>
8. Про бідного стартапа замовите слово. URL: <http://ua-ekonomist.com/12893-pro-bdnogo-startapa-zamovite-slovo.html>
9. DealBook of Ukraine: 2021. URL: <https://www.slideshare.net/YevgenSysoyev/dealbook-of-ukraine-2021-edition>
10. Kickstarter. URL: https://www.kickstarter.com/discover/advanced?woe_id=23424976&sort=newest&seed=2739266&page=45 (дата звернення 31.01.2022)
11. Shuba M., Shuba O. "Business angels" investment as a special form of business financing. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. № 8. С. 162-170.
12. Startupranking. URL: <https://www.startupranking.com/top/ukraine> (станом на 17.01.2022 рік.)
13. Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics 2016-2020. URL: <https://www.eban.org/statistics-compendium-2021-european-early-stage-market-statistics-2/>
14. The Global Startup Ecosystem Index Report. 2019-2021. URL: <https://report.startupblink.com/>
15. Top Cities for Startups in Ukraine Ranked by StartupBlink. URL: <https://www.startupblink.com/startups/ukraine>
16. Ukraine Venture Capital And Private Equity Markets Overview 2020. URL: <https://uvca.eu/ua/news/ukraine-venture-capital-and-private-equity-markets-overview>
17. Ukraine's Rapidly Evolving Startup Ecosystem of Ukraine. URL: <https://www.ukraine-one.com/report>
18. Janeway William H., Nanda Ramana, Rhodes-Kropf Matthew. Venture Capital Booms and Start-Up Financing. *Annual Review of Financial Economics*, Vol. 13, pp. 111-127, 2021

References

1. Blank S. Dorf B. Svyashchenna knyha startapera. Yak zbuduvaty uspishnu kompaniyu. [The Startup Owner's Manual: The Step-By-Step Guide for Building a Great Company]. Kyiv: Nash format, 2019. S.512 [in Ukrainian]
2. Heydor A. P., Bizbiz T.M.(2020) Dzherela finansuvannya startapiv v Ukrayini. [Sources of financing startup in Ukraine]. Investytsiyi: praktyka ta dosvid.1, 73–78 [in Ukrainian]
3. Huk O.V., Mokhon'ko H.A. (2020) Investytsiye zabezpechennya startap-proektiv v Ukrayini. [Investment support for startup projects in Ukraine]. I Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiya «Biznes, innovatsiyi, menedzhment: problemy ta perspektyvy, 110-111 [in Ukrainian]
4. Dumanska I.Y. (2018) Startap yak platforma dlya finansuvannya innovatsiynoho protsesu v APK. [Start-up as a platform for financing innovation process in AIC]. Priazovsky Economic Bulletin. 2 (07), 122-128. [in Ukrainian]
5. Kalach H. M. (2019) Finansuvannya startapiv u sviti ta Ukrayini. [Financing of startups in the world and Ukraine.] Pidpryyemnytstvo v epokhu hlobal'nykh transformatsiy: vyklyky ta perspektyvy rozvytku: monohrafiya: Irpin'. 423–432 [in Ukrainian]
6. Catalog of fintech companies of Ukraine 2020. Website. Retrieved from: <https://fintechua.org/market-map> [in Ukrainian]
7. Ukrainian Venture Capital and Private Equity Overview 2017, 2018, 2019. Website. Retrieved from: <https://uvca.eu/ua>
8. Pro bidnogo startapa zamovyte slovo. Website. Retrieved from: <http://ua-ekonomist.com/12893-pro-bdnogo-startapa-zamovite-slovo.html> [in Ukrainian]
9. DealBook of Ukraine: 2021. Website. Retrieved from: https://drive.google.com/drive/folders/1LnpLj5lelkTTP6cafCC22d3tNC4jm2BT?fbclid=IwAR0-rODduJyiK_XjpB6oqTweejDraG-dOFKzT4VUsQK8HNYptcMoHMMFRfo
10. Kickstarter. Website. Retrieved from: https://www.kickstarter.com/discover/advanced?woe_id=23424976&sort=newest&seed=2739266&page=45
11. Shuba M., Shuba O. (2018) "Business angels" investment as a special form of business financing. Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. 8, 162-170.
12. Startupranking. Website. Retrieved from: <https://www.startupranking.com/top/ukraine>. Станом на 17.01.2022 рік.
13. Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics 2016- 2020. Website. Retrieved from: <https://www.eban.org/statistics-compendium-2021-european-early-stage-market-statistics-2/>
14. The Global Startup Ecosystem Index Report. 2019-2021. Website. Retrieved from: <https://report.startupblink.com/>
15. Top Cities for Startups in Ukraine Ranked by StartupBlink. Website. Retrieved from: <https://www.startupblink.com/startups/ukraine>
16. Ukraine Venture Capital And Private Equity Markets Overview 2020. Website. Retrieved from: <https://uvca.eu/ua/news/ukraine-venture-capital-and-private-equity-markets-overview-2020>[in Ukrainian]
17. Ukraine's Rapidly Evolving Startup Ecosystem of Ukraine. Website. Retrieved from: <https://www.ukraine-one.com/report>
18. Janeway William H., Nanda Ramana, Rhodes-Kropf Matthew (2021) Venture Capital Booms and Start-Up Financing. Annual Review of Financial Economics. 13, 111-127.

STATUS AND TRENDS OF FINANCING OF STARTUP IN UKRAINE
ANASTASIIA MAZUR

Ivan Franko National University of Lviv
79008 Lviv, Prospekt Svobody, 18
e-mail: anastasiia.mazur@lnu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3506-4779

Abstract. One of the main directions of creating an effective startup ecosystem in modern conditions is the financing of startups at different stages of the life cycle. The article is dedicated to venture and angel investment tools, crowdfunding and state funds to support startup entrepreneurship. The article considers Ukraine's ratings of Global Index of Startup Ecosystems, the number of created startups and the dynamics of regions and the priority areas for startups. Ukraine's strengths in startup-ecosystem are high professionalism of developers, the creation of scalable and global technologies. Weaknesses remain complicated taxes and bureaucracy, public sector insufficient support the local startup ecosystem. It described and systematized stages of the life cycle of startups (preseed, seed, grow, expansion, exit) and sources of funding (bootstrapping, external financing). There is identified the number of attracted venture investments in Ukrainian startups. It is established that the largest share of ventures investment falls on the growth stage. This reduces the opportunities for startups to enter the market in the early stages. On the positive side there is an increase in the total amount of venture capital investment in startups. Investment activity of business angels has a significant reduction. The increase in the number of angels and venture capital indicates the importance of expanding accelerators and business incubators. It systematized number of Ukrainian projects on the crowdfunding platform Kickstarter and their financing. Areas of design, technology, games have the largest amount of finance. For the development of the system of financing startups in Ukraine, it is recommended to improve the ecosystem by increasing the number of accelerators and incubators, expanding crowdfunding platforms in technological solutions.

Keywords: startup financing, ecosystem, venture investments, business angels, crowdfunding.

Стаття надійшла до редколегії 23.11.2021
Прийнята до друку 29.12.2021